

پیام حوادث و بلایا برای ایرانیان

این مجموعه توسط آکادمی سلامت در حوادث و بلاای موسسه ملی تحقیقات سلامت و دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، و با مشارکت دفتر مدیریت خطر بلاای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مرکز مدیریت حوادث و فوریت‌های پزشکی کشور و مرکز تاب‌آوری سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران منتشر می‌شود.
هدف از انتشار این مجموعه، حساس‌سازی و جلب حمایت سیاست‌گذاران، مدیران و خبرگان در زمینه مدیریت بحران و کاهش خطر بلایا در جمهوری اسلامی ایران است.

سیل ایران، فروردین ۱۳۹۵

Lessons Learned for Disasters Iran Flash Floods,
April 2016

توصیف مخاطره

در روز ۲۵ فروردین ماه ۱۳۹۵ (۱۳ آوریل ۲۰۱۶)، به دنبال رعدوبرق و بارندگی شدید در مناطق شهری و روستایی ۱۶ استان کشور شامل لرستان، ایلام، فارس، کرمانشاه، خوزستان، چهارمحال بختیاری، همدان، اصفهان، خراسان شمالی، خراسان رضوی، کردستان، البرز، یزد، زنجان، کهگیلویه بویر احمد، آذربایجان شرقی به ترتیب سبب طغیان رودخانه‌ها، سیل برق‌آسا، آب‌گرفتگی معابر، ریزش کوه و مسدود شدن جاده‌ها و کانال‌های عبوری آب و سرریز شدن سدها و نهایتاً باعث صدمات جانی، مالی و آسیب به وسایل نقلیه و زیرساخت‌ها در مناطق روستایی و شهری گردید. به دنبال وقوع موارد فوق، ستاد مدیریت بحران استان‌ها، جمعیت هلال‌احمر و دیگر سازمان‌های مسئول فعال شده و به ارائه خدمات اضطراری پرداختند.

پیامدهای حادثه

بر اساس آخرین گزارش جمعیت هلال‌احمر کشور و مرکز مدیریت و کاهش خطر بلاای وزارت بهداشت، حدود ۱۴۵۶۸۸ نفر تحت تأثیر مستقیم حوادث قرار گرفتند. ۴ نفر در ایلام کشته (۲ نفر در اثر صاعقه، یک نفر در اثر غرق‌شدگی و یک نفر راننده به علت سقوط کامیون به دره در اثر شرایط جوی نامناسب)، ۲۲۶ نفر مجروح و ۹۳۰۰ نفر بی‌خانمان فقط بخشی از پیامدهای این حوادث بودند. بیشتر موارد آسیب‌ها از استان‌های ایلام، خوزستان و لرستان گزارش گردید. شبکه آب و برق و سیستم مخابراتی ساکنین بعضی از مناطق قطع، واحد مسکونی و تجاری، پل‌های ارتباطی، مسیرهای ریلی، جاده‌ها و اراضی کشاورزی تخریب شدند. به علت آسیب و شکستگی شبکه آب‌رسانی و وجود لاشه‌های حیوانات غرق‌شده در بعضی مناطق روستایی به‌ویژه در استان‌های خوزستان و خراسان رضوی، احتمال بروز بیماری‌های عفونی و منتقله از آب افزایش یافته است. در شهرستان‌های دزفول، شوشتر و خلیل‌آباد ۸ باب خانه بهداشت روستایی بر اثر آب‌گرفتگی دچار آسیب‌های سازه‌ای، غیر سازه‌ای و عملکردی شده‌اند.

درس آموخته‌ها

- با عنایت به پیش‌بینی و اطلاع‌رسانی مناسب و به‌موقع سازمان هواشناسی، سازمان‌های مرتبط آمادگی نسبی لجستیکی، امدادی، بهداشتی برای پاسخ مناسب به سیل اخیر را پیدا کردند و از افزایش تلفات جانی و مالی جلوگیری گردید.
- عدم توجه مردم به هشدار مسئولین در خصوص خطر سیل و توصیه‌های ایمنی و مقاومت مردم در خصوص تخلیه منازل در زمان هشدار آب‌گرفتگی و سیل و صعب‌العبور بودن برخی مناطق، کار امداد رسانی را با مشکل مواجه کرد.
- عدم رعایت اصول مهندسی و استانداردها، ساخت‌وسازهای غیرقانونی در مناطق مستعد سیل و حاشیه رودخانه‌ها و نامناسب بودن بستر رودخانه‌ها برای عبور جریان اضافی آب در بعضی مناطق از دلایل اصلی افزایش خسارات ناشی از سیل بود.
- با توجه به شرایط اضطراری و عدم وجود زیرساخت مناسب مخابراتی و ارتباطی در مناطق سیل‌زده، استفاده از سیستم‌های ارتباطی پیشرفته همچون تلفن‌های ماهواره‌ای جهت برقراری ارتباط مناسب در زمان وقوع مخاطرات احساس گردید.

پیام‌های کلیدی برای ایرانیان

- پیش‌بینی‌ها حاکی از افزایش وقوع سیل و سیلاب و افزایش خسارات ناشی از آن در سال‌های آتی به دلیل تغییرات اقلیمی و گرمایش جهانی است. بنابراین ضرورت دارد مدیریت و کاهش خطر سیل‌ها در دستور کار همه سازمان‌های قرار گیرد.
- نصب و راه‌اندازی سیستم‌های پیش‌بینی و هشدار سیل به‌صورت سیستماتیک (یعنی از سازمان‌های مسئول پیش‌بینی و صدور هشدار تا رسیدن هشدار به دست آخرین نفر در معرض خطر و درک توسط وی)، می‌تواند در کاهش خسارات ناشی از سیل بسیار مؤثر باشد.
- اجرای تمرین‌های مدیریت سیل میزان آمادگی در برابر سیل را افزایش می‌دهد.
- ارتقای سطح دانش جامعه و افزایش درک و فهم خطر توسط مردم از مخاطرات طبیعی و انسان‌ساخت و به‌تبع آن همکاری و مشارکت سازنده آن‌ها در فاز پاسخ به بلایا و فوریت‌ها باید از دغدغه‌های همه مسئولین کشور باشد.
- اطلاع‌رسانی به‌موقع از وقوع سیل باید یکی از استراتژی‌های رسانه‌های عمومی باشد.
- لایروبی کانال‌ها و مسیل‌های شهری و روستایی باید به‌طور مداوم انجام شود.
- مدیریت آب‌های سطحی یکی از راهکارهای مدیریت سیلاب و استفاده بهینه از منابع آبی به‌ویژه در شرایط بحران آب است.
- از ساخت‌وساز در مناطق در معرض خطر سیل به‌شدت اجتناب گردد و با تصویب قوانین آمایش سرزمین از تخریب مراتع و جنگل‌ها که مانع خوبی در برابر سرازیر شدن آب ناشی از باران‌ها هستند، جلوگیری شود.
- یکی از راهکارهای کاهش خطر بلایا، بهره‌مندی صحیح و اصولی از صنعت بیمه می‌باشد. مقتضی است بیمه مختص سیل در مناطق در معرض خطر به‌صورت اجباری انجام شود.

تهیه‌کنندگان: علی اردلان، رضا عباس‌زاده، عباس استاد تقی‌زاده، جواد بابایی، فروغ‌السادات سیدین، محبوبه رحیمی

رویکرد پیش فعال نظام سلامت به کاهش خطر بلایا

